

BOERDERIJENSTICHTING NOORD-HOLLAND

VRIENDEN VAN DE STOLP

Boerderijen Beeldbank: www.boerderijenstichting.nl | Volg Vrienden van de Stolp ook op Facebook

NR. 109, JUNI 2022

STOLPEN IN DE KUNST
(+ ZOMERACTIE)

NIEUW BESTUUR
AANGETREDEN

HOUT GOED IN DE GATEN
HOUDEN

BEELD: BEERDRIJK MARCUS VAN HOORN

agriteam

MAKELAARS EN TAXATEURS

De agrarische makelaars voor Noord Holland

George van der Velden en Joep Dekker
Wieder 8d 1648 GB De Goorn
Tel. 072-5039797
E-mail: noordholland@agriteam.nl
www.agriteam.nl

Al vijftig jaar voor ontwerp en
aanleg van boerderij tot siertuin

 Floridus
TUIN & GROEN
www.floridus.nl

Het Woud 10, Nibbixwoud - 0229 571629 - hoveniers@floridus.nl

anno
1795 **onderlinge**
waterland | de veenhoop

Speciaal voor de brandverzekering
van rietgedekte panden.
Goede voorwaarden met lage premies.

Raadhuisstraat 1, 1474 HE OOSTHUIZEN, telefoon 0299 401578
www.onderlingewaterland.nl, info@onderlingewaterland.nl

AWF
BOUW

Nieuwbouw | Verbouw | Renovatie | Restauratie | Stolpboerderijen

Aannemersbedrijf West-Friesland B.V. • Bollenmarkt 16 • 1681 PJ Zwaagdijk • info@awfbouw.nl • www.awfbouw.nl

FOTO: KENNETH STAMP

28

INHOUD

4. HOUT GOED IN DE GATEN HOUDEN	22. ZELDENRUST 150 JAAR IN FAMILIE
8. WAARLIJK EEN KELDERLUIK	24. HET AGRARISCH VERLEDEN VAN HOORN
12. 'EEN BOERENHUIJS GENAAMT HALFWEEGH'	28. WISSELING BESTUURSWACHT
16. BINNENKIJKER	30. KIEK 59, 60 EN 61
21. BOEKBESPREKING	32. STOLPEN IN DE KUNST

12

16

22

24

VOORWOORD

Als kersverse voorzitter mag ik het voorwoord schrijven van dit juninummer. Sinds 1 mei is er een bijna geheel nieuw bestuur bij de Boerderijstichting Noord-Holland 'Vrienden van de Stolp' actief. Elders in dit nummer worden alle leden in tekst en beeld aan u voorgesteld. Daar vindt u ook onze nieuwe medewerkster voor het secretariaat. Op 21 mei is op een feestelijke manier afscheid genomen van de vertrekkende leden. De afgelopen jaren hebben zij veel in gang gezet om het landschappelijke belang van de stolpen breed onder de aandacht te brengen. En om met de eigenaren samen te kijken hoe het plezier van wonen en werken in een stolp vergroot kan worden. Heel veel dank daarvoor!

Het nieuwe bestuur oriënteert zich nu en is bezig met een kennismakingsronde langs bevriende organisaties. Uiteraard zijn ook wij blij dat er weer ontmoetingen en activiteiten mogelijk zijn. Zo kon er na de autorally in februari, in mei ook weer een stolpenexcursie in Warder plaatsvinden. Geslaagde bijeenkomsten die volgens de deelnemers naar (veel) meer smaakten. Aan hen kunnen we zeggen dat we in ieder geval dit najaar weer een Oogstfeest hopen te organiseren. Over thema en locatie volgt later meer nieuws.

Leoni Sipkes, voorzitter

HOUT GOED IN DE GATEN HOUDEN

Gebouwen met grote houten constructies, zoals stolpen, lopen altijd het risico op houtaantasting door vocht, insecten of schimmels. 'Preventie is het beste,' zegt Cora Eckersley. 'Als je al het hout elk jaar inspecteert en de aangetaste plekken meteen aanpakt, dan zit je goed. Je voorkomt onveilige situaties en hoge kosten.' Maar het blijft oppassen: de insecten kunnen ook in losliggend hout of in je hardhout zitten.

Vochtig hout is een perfecte voedingsbodem voor schimmels en insecten. Die krijgen weinig kans als het hout droog is en als de luchtvochtigheid in de hele stolp laag is. Vroeger hadden stolpen natuurlijke ventilatie, want de binnenkant van de kap was niet opgevuld en afgetimmerd. Tegenwoordig met de steeds betere isolatie is een goed ventilatiesysteem noodzakelijk. Bestrijding kan pas beginnen als al het hout droog en schoon is.

Zwammen

Hoewel houtrot in stolpen minder vaak voorkomt dan insectenschade, kan het wel ernstige schade opleveren. Ernstige aantasting van constructies door vooral de huiszwam kan in het slechtste geval al in paar maanden ontstaan. Schimmels zoals de huiszwam en de kelderzwam kunnen behalve in het hout ook in muren zitten. Soms zijn ze een erfenis van het agrarische verleden van een stolp.

Zwambestrijding begint met het verwijderen van aangetast houtwerk. Omdat zwammen door muren heen kunnen groeien, moet pleisterwerk worden verwijderd, voegen moeten uitgekrabd en de aangetaste muren besproeid met een zwambestrijdingsmiddel. Bij ernstig aangetaste muren is injectie via boorgaten nodig, om zo ook de inwendige zwamdraden te bereiken. Als er schimmels zijn geconstateerd, wordt al het bestaande en nieuwe houtwerk preventief behandeld met een oppervlaktebehandeling.

Insecten in stolpen

In de oudste stolpboerderijen waar nog hardhout of eiken gebruikt is, is de bonte knaagkever de voornaamste boosdoener. In wat jongere stolpboerderijen waar grenenhout is gebruikt, komen vooral boktor en houtworm voor. De larven van deze soorten tasten het hout aan, de volwassen kevers leggen de eitjes. Het larvestadium varieert van 1 tot 12 jaar. Kenmerkend voor de houtworm zijn de uitliegopeningen in het hout, de hoopjes zaagsel (boormeel), en de kevers die van april tot oktober (de uitvliegperiode) kunnen rondvliegen. De volwassen huisboktor is de grootste van de genoemde soorten en kan meer dan twee centimeter groot worden. ►

Aantasting door houtworm.

Behandeling tegen houtworm.

Knaagkever, houtwormkever, huisboktor

Niet alle insecten zijn even schadelijk, sommige hoeven niet bestreden te worden. De meest bedreigende zijn de bonte knaagkever (uitvliegopening 2-4 mm), de gewone houtwormkever (1-2 mm) en de minder vaak voorkomende huisboktor (6-10 mm).

De aanpak hangt af van het insect, de houtsoort, de afwerklaag en de mate van aantasting. In de meeste gevallen is een behandeling van het (schoongemaakte) houtoppervlak met een bestrijdingsvloeistof afdoende.

Injecteren is vooral nodig bij de grote houtworm en bij ernstige aantastingen door de huisboktor. Ook bij geverfd houtwerk is injectie nodig. Met speciale technieken is het zelfs bij zeer dikke balken mogelijk om bestrijdingsvloeistof onder druk tot in de kern van het hout te brengen.

Na bestrijding volgt zo nodig versterking van de houtconstructie met epoxytechnieken of houtvervanging. Eventueel volgt preventieve behandeling van niet-aangetaste onderdelen. Dit is alleen nodig als constructies volledig worden weggewerkt (afgetimmerd).

NvdW

Met medewerking van Cora Eckersley (Van Lierop BV)

REGELMATIGE INSPECTIE

Cora Eckersley is operationeel manager bij Van Lierop, specialist in het bestrijden en verhelpen van houtaantasting. 'Wij hameren bij onze klanten op het belang van regelmatige inspectie. Je kunt dit niet jaren overslaan en pas een seintje geven als je zaagsel ziet. Als je te laat bent, loop je het risico op een onveilige constructie en hoge kosten. Preventie is gewoon beter en daarvoor moet je goed monitoren. Dan blijft de bestrijding beperkt tot kleine plekken. Wij hebben tientallen stolpen met een inspectieabonnement.'

Zo'n inspectie is visueel, vanaf een hoogwerker maar soms ook kruip-door sluip-door met de zaklantaarn. Altijd met speciale aandacht voor de verbindingstukken. Onze inspecteurs nemen alles mee en behandelen kleine plekkjes meteen. We leggen ook altijd heel goed uit wat we doen en waarom.

Soms doet een eigenaar of een aannemer bepaalde dingen zelf, bijvoorbeeld het schoonblazen. Je kunt natuurlijk als bewoner ook zelf de houtconstructie in de gaten houden en je bestrijdingsvloeistof bij de bouwmarkt halen, zeker als je ventilatie goed is en als aantastingen zeldzaam zijn.'

STOLPBEWONERS OVER HOUTWORMBESTRIJDING

De stolp van de familie Duijn in Zuidermeer was in de jaren zeventig al eens behandeld tegen houtworm. 'In 2013 wilden we gaan verbouwen waarbij ook delen van de zolder zouden worden ingebouwd. Hierna kun je niet overal meer goed bij. Toen heeft Van Lierop een inspectie uitgevoerd om te kijken of er weer actieve houtworm was. Op een paar plekken bleek dat het geval, vooral in de houten onderdelen die in de jaren zeventig waren vernieuwd. Van Lierop heeft eerst de hele kap schoongeblazen met perslucht, dit nam twee dagen in beslag want het is een grote boerderij. Al het stof moest verwijderd worden, omdat de vloeistof anders niet goed doordringt in het hout. De kap zag er weer uit als nieuw! Daarna zijn de delen met houtworm ingespoten met een vloeistof. We mochten vervolgens twee dagen niet in de boerderij komen, ook de huisdieren niet. We zijn nu tien jaar verder en de kap ziet er nog steeds heel netjes uit.'

1. Gewone houtwormkever (3-4 mm groot) plus larve. De larven zijn de boosdoeners.

[Foto's: Wikimedia Commons]

2. Links de bonte knaagkever (6-8 mm groot). Daarnaast de in werkelijkheid veel grotere huisboktor (10-25 mm) plus larve.

[Foto's: Wikimedia Commons]

3. Stijl van een vierkant. De onderkant is verrot doordat vocht in het hout is getrokken. Dit komt regelmatig voor bij onderkanten van vierkantstijlen. Herstel met epoxytechniek is mogelijk, maar een relatief makkelijk alternatief is een stuk van de onderkant afzagen en de bakstenen poer vervolgens hoger op metselen.

[Foto: Dieuwertje Duijn]

WAARLIJK EEN KELDERLUIK

De oproep naar meer mededelingen over een gevonden blauw kelderluik met traptreden in de vorige Vrienden van de Stolp leverde een stroom aan reacties en foto's op. 'Gewoon nog dagelijks in gebruik', meldt Marianne Snabilie-Klaver uit Egmond-Binnen en zij is zeker en bij lange na niet de enige.

Uitleg komt er eveneens en het blijkt een gangbare oplossing (in boerderijen in heel Nederland) bij het afsluiten en/of kunnen bereiken van respectievelijk een ondiepe kelder (luik) of de opkamer (trap). Een slimme oplossing om drie vloerniveaus met elkaar te kunnen verbinden. Een oplossing die ook is gebruikt bij bedsteden.

Acht veelkleurige reacties

Wat begon met een eenvoudige kleurenfoto van een blauw luik met vier even blauwe treden, groeide uit tot een rondgang langs kelderluiken elders in Noord-Holland en Nederland. De resultaten verbaasden en verheugden mij in hoge mate. Zoals gezegd, bleek het kelderluik landelijk bekend, zo is te lezen in

'Het Boerderijenboek' van de niet meer bestaande Stichting Historisch Boerderij Onderzoek (SHBO) dat op blz. 338 een opmetingstekening toont met daarop de constructie van een kelderluik in een boerderij te Schipluiden en op blz. 339 een zwart-wit foto van een luik in een boerderij te Hall bij Brummen. Een kleurenfoto op blz. 341 toont een dergelijk voorwerp in een boerderij te Helmond. De beeldbank van de RCE (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) toont bovendien gelijkende attributen in boerderijen te Sondel, Schoonebeek en Everdingen.

Bijzonder echter waren de vele reacties van stolpvrienden uit Noord-Holland: Bakkum, Egmond-Binnen, Twisk (twee keer), Uitgeest, Castricum en Texel. Het voorwerp waarom het hier gaat, is de toegang tot een ondiepe kelder in combinatie met die naar een opkamer. Het kelderluik dat meestal in een hoek van ongeveer 45 graden is aangebracht, is tegelijkertijd uitgevoerd met twee, drie en soms tweeënehalve traptreden. Kelderluik open voor toegang tot de kelder, terwijl met het kelderluik dicht de kelder is afgesloten en tegelijkertijd de bovenliggende opkamer via de aangebrachte traptreden bereikbaar is. Een geweldig doelmatige oplossing als men moet woekeren met ruimte. Elk kelderluik met traptreden heeft zijn volstrekt eigen constructie, alles afhankelijk van maatvoering en het gecombineerde gebruik van kelder en opkamer. En van kleur.

Boven een grijze plavuizenvloer en in een entourage van blauwe en groene wanden een eveneens heldergroen luik met een in zwart geschilderd traplopermotief met twee even zwarte treden. Een gesmede, eveneens groen geschilderde ijzeren haak dient als openhouder. Die volgens mededeling van Kees Klaver nog wel eens zo oud kon zijn als de stolp in Twisk zelf: 1640.

Peter Verboom (ook uit Twisk) meldt een volledig hemelsblauw kelderluik met drie smalle traptreden in een dito blauwe omgeving. Het kijkje in de kelder met oude rode en

grijze estrikken is imposant. Bovendien heeft hij een mosterdgeel luik met erop drie stevige, roodbruine traptreden (ook hier aangebracht in traplopermotief) in reserve.

Een pikzwart kelderluik met drie smalle treden, meldt Lidy Duyvis uit een duinstolp te Castricum. Deze bevindt zich in een buitengewoon fraaie kleurencombinatie. Zachtgroene en gele wanden en deuren met grijs en zwart op de houten vloeren waarvoor het opkamertrapje als verbinding dient. ►

Vier stevige treden telt een geheel in wit uitgevoerd kelderluik, waarop een handige koperen handgreep voor het openen en weer sluiten van het luik, melden Ton en Ineke Scholten uit Uitgeest. De opkamer verdween weliswaar, maar de functie bleef.

Vervolgens meldt mevrouw Snabilie uit Egmond-Binnen een welhaast schattig kelderluik in beige met een oog voor het vastzetten met een haak aan de wand en een metalen ring voor het openen. Op het luik twee kleine, legergroen/bruin geschilderde traptrreden. En een luik dat nog dagelijks wordt gebruikt.

Uit Bakkum meldt Co Bosschaart een kelderluik in geel met drie smalle treden in donkerbruin en met elkaar verbonden door een kunstzinnig aangebracht traplopermotief in hetzelfde donkere bruin. Ook hier een ring voor het openen van het luik. >

René Knijn uit Westbeemster meldt op de valreep het steenrode kelderluik uit zijn monumentale stolp Kerkzigt. Vier even rode traptrreden leiden naar de opkamer achter een bijzonder fraai uitgevoerde deur met verschillende soorten sierglas. Aan de rechterkant is een korte trapleuning aangebracht, kennelijk

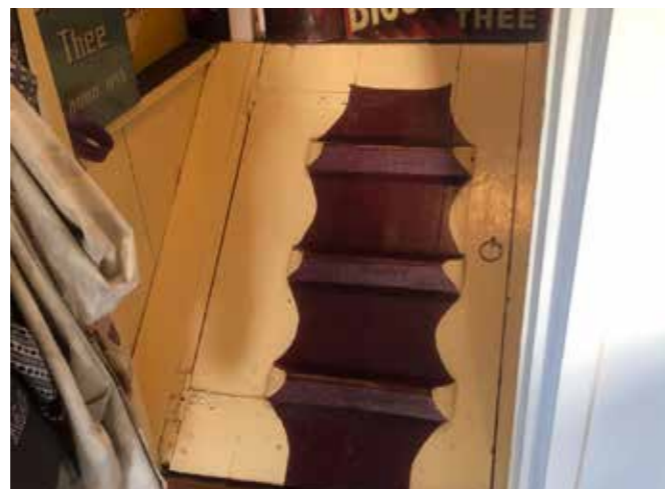
een vroege vorm van valpreventie. Een gesmede haak dient hier, net als in Twisk, om het geopende luik aan de wand vast te zetten.

Overtreffende trap

Ten slotte komt Wilma Eelman van Texel met de mededeling dat ook het schip van de hulpstrandvonder is uitgerust met een dergelijk luik met een dubbelfunctie, namelijk als trap naar de stuurhut en als luik naar de machinekamer. Behalve in boerderijen dus ook op andere plekken een handige oplossing bij ruimtegebrek en niveauverschillen. Maar ... volgens haar bevindt het allermooiste kelderluik zich in Broek in Waterland (zie foto pagina 8), waar een lichtblauw kelderluik met twee dito traptrreden in gesloten toestand toegang geeft tot de opkamer aan de linkerkant en dat een overigens later aangebrachte en hierop aansluitende trap van acht eveneens lichtblauwe treden en bovenaan een kwartslag toegang verschaft naar een zolder. Een zodanig slimme verlenging van het oorspronkelijke kelderluik met twee treden dat hier met recht gesproken mag worden van een overtreffende trap. Zo ziet u ook hier maar weer: boerensjiek is zo gek nog niet.

WE/WM

WELGELEGEN OPEN VOOR BEZOEK

Stolpboerderij Welgelegen aan de Kerkstraat in hartje Wognum hoort beslist tot een van de tien meest bekende stolpen in Noord-Holland en zeker tot die in West-Friesland. De Stichting De Cromme Leeck kreeg de stolp vorig jaar gelegateerd met de opdracht deze te bewaren door er mede een publieke functie aan te geven. Na intensieve voorbereiding is het nu zover: boerderij Welgelegen is sinds 15 mei (uitsluitend op afspraak) voor bezoek geopend. De Boerderijstichting beveelt een bezoek aan deze bijzonder welgelegen stolp met uitzonderlijk rijk uitgevoerd ex- en interieur in ieders belangstelling aan. Hoe u dat doet? Dat leest u hieronder.

Klokgevel en Jugendstil

De buitenkant van deze stolp van het gekeerde West-Friese type met zijn eclectische bouwstijl straalt je al van ver tegemoet. Het 16 meter hoge puntdak met ronde schoorsteen en getoogde dakspiegel met zwarte kruispannen torent hoog boven de klokgevel uit. De imposante erker verleidt de bezoeker binnen te gaan via een van de twee rode voordeuren aan weerszijden. Vergis u niet, want een van de twee is een zogenaamde leugendeur en slechts voor de symmetrie aangebracht. Binnen ga je sowieso achterom, aan de linkerkant via het erf met kippenboet, waarin allerlei werktuigen staan die de boer gebruikte. Op de dars en in het vierkant allerlei agrarisch gereedschap en op de stallen apparaten voor kaas- en boterbereiding. Via het zogenaamde hossie (hier de klompen uitdoen) komt men in het woongedeelte met klokgevel en verrassende details. Neem de okergele keuken, werp een blik in de kelders met groene en gele plavuizen en blauwsel op de

wanden, bewonder de Jugendstil sjabloonbeschilderingen met florale motieven in de gang, zie de steektrap met de geschildeerde traploper met rode en gele biezen en bekijk het stijlvolle interieur van de pronkkamer met een kabinet voor linnengoed. Ontdek ten slotte de bel voor de meid in de koepelkamer. Bedenk dat dit nog maar een beknopt resumé is. Boerderij Welgelegen is een sprookje van agrarisch erfgoed en een rijksmonument om te koesteren.

Uitsluitend op aanvraag

Bezoek aan boerderij Welgelegen kan uitsluitend op aanvraag en in groepen van maximaal 12 en minimaal 5 personen. Kosten € 10 per persoon. Minder deelnemers is wel mogelijk, maar tegen een minimumtarief van € 50. Hiervoor krijgt u behalve een uitgebreide rondleiding, twee keer koffie en/of thee met krentenmik. Inlichtingen via mw. Bets Tool, telefoon 0229 573 397 of e-mail k.b.tool@outlook.com. Meer informatie over boerderij Welgelegen is overigens te vinden op de website van de stichting: www.decrommeleleck.nl. Nogmaals: een bezoek - in welk verband dan ook - wordt door ons warm aanbevolen.

WM

‘EEN BOERENHUIJS GENAAMT HALFWEEGH’

Het verleden heeft ons vele prachtige documenten nagelaten, waaronder zogenaamde boedelinventarissen. Dit zijn beschrijvingen van al het bezit van een persoon. Toen Raijer Gorter op 30 augustus 1788 overleed te Westwoud werd er ook zo'n inventaris opgesteld.

Hij was namelijk eerder gehuwd geweest met Lijsbet Olijslager. Toen die overleed in juli 1784, hertrouwde Raijer met Meijnoutje Baan. Zo kwam Meijnoutje bij het overlijden van Raijer plots in het bezit van onder andere Lijsbets erfenis. Om te zorgen dat de erfenis eerlijk verdeeld zou worden, liet de familie van Lijsbet een boedelinventaris maken. In wezen hebben we hiermee een achttiende-eeuwse binnenkijker te pakken.

Onroerende goederen

Het is niet zomaar een binnenkijker, want de boedelinventaris van Raijer Gorter is zeer gedetailleerd. Bovendien, Raijer woonde in een bijzondere stolp. In zijn inventaris wordt 'een boerenhuys (...) genaamt Halfweegh' genoemd. Dit was niet alleen een boerderij, maar ook een café. De naam Halfweg is zeer typerend. Het café lag namelijk ongeveer halverwege de

weg tussen Hoorn en Enkhuizen. Het pand bestaat niet meer, maar lag op de plaats van de J.P. Nuyensstraat 106 te Westwoud. Raijer bezat meer onroerend goed, zoals 'een stuk woudlands'. Een mooi ouderwets woord voor land volgeplant met fruitbomen. Daarnaast had Raijer nog wat weiland. Tevens bezat hij maar liefst 20.200 gulden aan obligaties, wat werkelijk een fortuin was in die tijd. Raijer was dan ook een rijk man. Dit liet hij eveneens zien met zijn gouden en zilveren knopen, zilveren horloge en zilveren gespen.

'In 't voorhuys'

Dan komen de spulletjes, beginnende in het voorhuis. Daar trok een eiken linnenkast meteen de aandacht. De kast werd gesierd met een Delfts blauw kaststel erbovenop. In een glazen kastje stond nog meer Delfts blauw, zoals een kwispedoor.

Dat was een spuwpot, waar bijvoorbeeld pruimtabak in uitgespuugd kon worden. In het kastje stond tevens glaswerk, porselein en zelfs 'eenige versierde bloeme'. In een zwarte kast, ook met Delfts blauw kaststel, stonden '2 kerk-boeke met zilvere kramme' naast zilver bestek en '1 zilvere brandewijnskom'. Aan de muur hing een schilderij en bij '2 tafels met 2 banke' stonden 'eenige bierkanne, brandewijnskompjes en glaase'. Het mag duidelijk zijn dat het café zich dus in het voorhuis bevond.

In het voorhuis zaten tevens nog een wester- en een oosterkamertje, met wat spul als stoelen en een tafel. Voor de dorstige gasten bood de kelder veel soelaas, die was gevuld met 'eenige vlesse roode en witte wijn, met een parthij sterke drank'. Boven de kelder zat nog een opkamer, die goed volgestouwd was. Naast een bijbel, theebussen, bierglazen en een paar extra stoelen lag er ook een snaphaan klaar voor de lastige gasten. Een snaphaan was namelijk een soort geweer. Voor de gezellige gasten hing er 'een dambort met stukke' aan de wand. Ook was er een bedstede, afgeschermd met twee rode gordijnen.

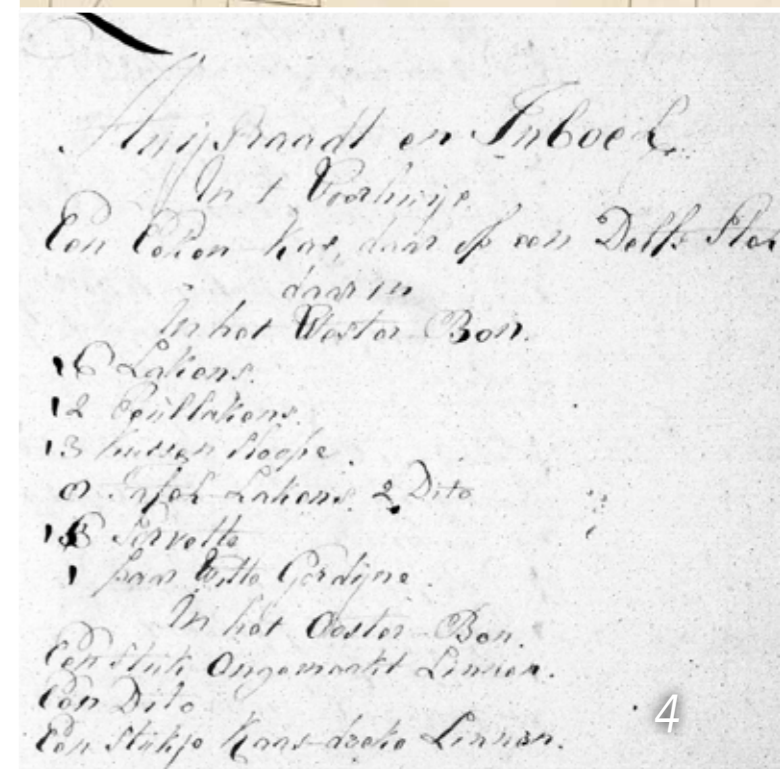
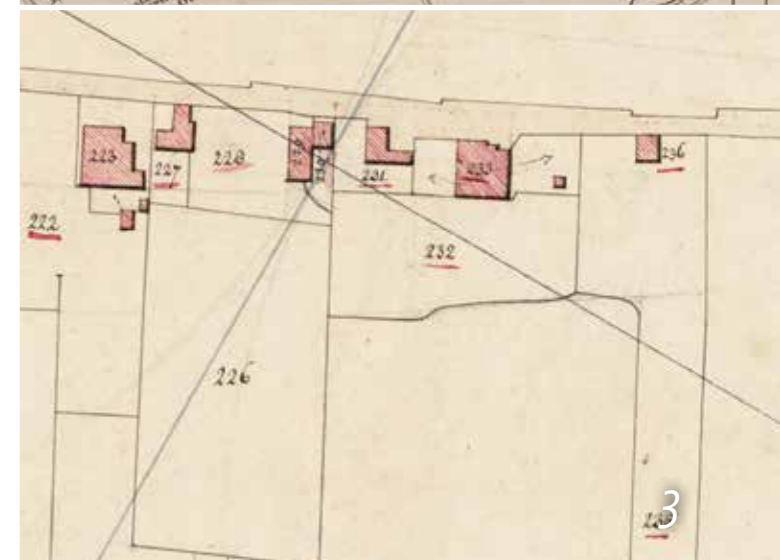
'In de middelwooningh'

Er waren meer slaappleatsen voor eenieder die Hoorn of Enkhuizen niet voor het donker kon bereiken. In de middelwoning (de westkant van de boerderij) waren namelijk nog 'drie bedde' en vier bedsteden. Niet in alle bedsteden kon geslapen worden. In eentje stond een kist met rommel en in een ander 'een tafel, een trommel, een tabaks-vat'. Mocht het erg druk worden in het café, dan waren er hier nog tien extra stoelen. Tevens stond er 'een staands hoorlogie', oftewel een staande klok. Er waren ook nog twee glazen kastjes met vele porseleinen kopjes, schoteltjes en anderszins, zoals een strijkijzer. Boven de bedsteden hingen nog vijftien borden voor de sier. Voor de koude dagen was er een haard, waarvan de schoorsteenmantel verfraaid was met negen schotels. Het mag helder zijn: aan versiering geen gebrek.

'In de wooningh'

De inventaris gaat verder in de zuidwesthoek van het huis, waar de gasten niets te zoeken hadden. Ook hier vinden we Delfts blauw, zo werd er gegeten van 'Delftse tafelborde'. De woning liep over in 'de westerse koestal'. Dat was gebruikelijk, want men leefde vaak bij het vee. Dit gaf namelijk warmte in de winter. Evenwel, deze inventaris werd opgemaakt op 2 oktober en blijkbaar graasden de koeien toen nog buiten (of die waren al ondergebracht bij een andere boer). De pracht en praal van de zomerstal was namelijk nog aanwezig. De eerste twee

1. Foto van caféboerderij Halfweg uit juli 1957. [Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed]
2. Detail van de nieuwe kaart van het dijkgraafschap Dregterland, 1775. In de rode cirkel staat 'Halfweg' geschreven. [Bron: Westfries Archief]

3. Detail van de eerste kadastrale kaart van Westwoud. Nummer 233 is Halfweg. [Bron: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed]
4. Stukje uit de inventaris, met bovenaan 'Huysraadt en inboel, in 't voorhuys'. [Bron: Westfries Archief]
5. Achttiende-eeuwse kwispedoor, gevonden bij een opgraving te Scharwoude. [Bron: Archeologie West-Friesland]

Akerbouw bv
BURGER EN UTILITEITSBOUW

BOUW GARANT

Heeft u bouwplannen?
Uw onderhouds- en restauratiepartner in Noord-Holland

Akerbouw B.V. Geesterweg 6, 1911 NB Uitgeest
T: 0251-315817 info@akerbouw.nl www.akerbouw.nl

Van Lierop houdt uw monument leefbaar...

- > HOUTINSECTENBESTRIJDING
- > ZWAMBESTRIJDING
- > HOUTHERSTEL MET EPOXYTECHNIEK
- > VOCHTBESTRIJDING
- > ONDERZOEK
- > ONDERHOUDSABONNEMENTEN

MEER DAN **60** Jaar ERVARING

Van Lierop
Conserveert & Herstelt Hout | Verdrijft Vocht

0172 43 35 14
WWW.VANLIEROP.NL

Ant. Duijn keukens
omdat het goed moet zijn!

Hasselaarsweg 21 Heerhugowaard Tel. 072 - 5714108. www.antdijnkeukens.nl

100% AMBACHTELIJK

GEWOON TOON KEUKENS GOEDE KEUKENS GOEDE PRIJS

keuken specialisten.nl

koestallen waren versierd met onder andere schotels, kwispeloren, koperen keteltjes, komforen en aan een van de stijlen hing een klok. Aan de wand hingen maar liefst 37 schotels, een scheerbekken en een spiegel. Daarnaast was er een zootje haardgoed, dus ongetwijfeld was ook hier een haard.

'In 't koehuis'

Blijkbaar was er een soort scheiding met de rest van de stal, want het koehuis met de oosterse stal stond apart opgetekend. Hier stond het nodige boerengereedschap, zoals een karn, twee weivaatjes, een zouttafel en zetkoppen. Dit maakt helder dat er net zoals in het grootste deel van West-Friesland kaas werd gemaakt. De wei die daarbij overbleef werd nog eens afgeroomd voor weiboter. Een laagwaardig product waarvan we blij kunnen zijn dat we het niet meer hoeven te eten. De zes koestallen waren ook hier versierd met schoteltjes en anderszins. Al met al was er ruimte voor zestien koeien.

'Op de darsch', 'in de bergh' en 'op 't solder'

Op de dars stonden een wagen en een sjees (een lichte paardenkar), met benodigdheden als teugels en een zweep. Er waren eveneens nog enkele manden voor de fruitoogst. Vervolgens leidt de inventaris ons naar het hart van de stolp, waar de berg niet alleen gevuld was met 'een parthij hooij'. Bij het hooi lagen namelijk twee wastobbes, een timmerkist, een schrobnet en twee stapels takken. Middels een trap in de dars konden de zolder bereiken. Daar lagen nog meer hout en takken,

maar evenzeer timmergereedschap, harken, hooivorken en turf. Er lagen zelfs twee raamkozijnen, altijd handig natuurlijk.

'In de schuur', 'in 't ofdak' en het 'levendigh vee'

Bij de boerderij stond ook nog een schuurtje. Daar stonden een vleesvat, een trog met kalk, een slijpsteen en wat stro op het zoldertje. Daarnaast was er een afdakje met een teerpot met kwasten, een kruiwagen en 'een parthij geklooft hout' voor de aankomende winter. Bij inventarissen was het zeer gebruikelijk om het vee apart te vermelden – zelfs als de koeien op stal stonden. Er waren '14 koebeesten' en nog een paard. Daarbij waren er nog vijf schapen en elf lammeren, met daarbij '18 overhouwers'. Dit waren de wat oudere lammeren die niet geslacht werden maar 'overgehouden' werden in de winter.

'Schulden en lasten'

Tegenover al het bezit stonden ook schulden. Zoals een echte café-uitbater betaamt, was Raijer geld schuldig 'aan de wijnsteeker Cramer te Enchuysen aan geleverde drank'. Ondanks dat de schulden niet groot waren, wilde Raijer dat alles verkocht werd. Hij had namelijk geen kinderen. In januari 1789 werd de caféboerderij verkocht aan de familie Hoek, die hem in 1814 doorverkochte aan Lucas van der Gragt.¹ Diens erven deden hem in het 1851 weer van de hand.² Zo ging de stolp van eigenaar naar eigenaar, tot hij in de jaren 1960 gesloopt werd. Tegenwoordig staat er een modern woonhuis. Dit mag dan wel geen stolp zijn, maar de naam Halfweg op de gevel houdt de herinnering aan deze historie levend.

Lourens Schuijtemaker

Bron:

Westfries Archief, 0003 Oud-rechterlijke en weeskamer archieven, 1357-1858, inv. nr. 4750, akte 21, 2-10-1788.

¹ Ibidem, inv. nr. 4746; WA, 1685 Notarissen in West-Friesland tot 1843, inv. nr. 189 en 2127; WA, 0003 Oud-rechterlijke en weeskamer archieven, 1357-1858, inv. nr. 1524.

² WA, 1686-08 Notarissen Hoogkarspel, 1842-1935, inv. nr. 16.

5

RECTIFICATIE

In Vrienden van de stolp van maart 2022 (nummer 108) stond het artikel 'Spruiting der stolpen'. Daarin ontbrak de oudste stolp van West-Friesland, die in nummer 107 uitvoerig is beschreven. Het betreft een stolp in De Weere uit 1560 of 1561. Ook hiervan kwam het eikenhout uit Noorwegen. Een vernieuwde versie van 'Spruiting der stolpen', met daarin deze oudste stolp, was snel gemaakt. Helaas

is deze per abuis niet in nummer 108 gekomen. Daarom bij dezen nog de welverdiende vermelding. Tevens stond het Kooghuis genoemd als oudste stolp, maar dat is onjuist. Op basis van het dendrochronologisch onderzoek aan deze boerderij kan het bouwjaar helaas niet worden vastgesteld; er kan slechts worden gezegd dat de stolp ná 1559 is gebouwd. Vermoedelijk dateert het Kooghuis uit de 17de eeuw. Dit alles laat mooi zien dat er nog

veel beweging is in dit onderzoeksveld. Het laatste woord over het ontstaan van onze stolpen is nog lang niet gezegd!

In de Binnenkijker kijken we binnen in de interieurs van stolpen. Deze verschillen nog meer van elkaar dan de buitenkanten. De zoektocht naar en het toepassen van nieuwe functies gaat provinciebreed voort. Nieuw gebruik is immers de aanzet tot behoud. Niettemin zijn nieuwe functies altijd gebaseerd op de indeling naar oorspronkelijk gebruik. Ook als de stolpboerderij in gebruik is als woonboerderij.

De lente is misschien wel het beste moment om Twisk te bezoeken. Met het fluitenkruid hoog langs de berm van de Dorpsweg en de velden daslook langs de wallen van de erven. Als lofwerk echoën de frêle witte bloemen de grandeur van de vele stolpboerderijen van dit bijzondere West-Friese stolpenlint. We hebben Twisk natuurlijk al vaak bezocht. Met als hoogtepunt de excursie voor Vrienden in 2016.

Gelukkig blijft Twisk kwistig geven. Vandaag bezoeken we de Rijksmonumentale stolp Olga Hoeve uit 1820 met 17e-eeuwse kern. Met volledig houten voorgevel op stenen voeting, statige makelaar op de topgevel met geschulpte windveren. Twisk zelf kent een vrij rustig verlopen geschiedenis met veel welvaart. Maar Olga heeft toch wat meegemaakt. Na een leven als gemengd boerenbedrijf werd er een bloemenwinkel gestart in de stolphoeve en in 1973 was het zelfs het postagentschap van Twisk. Nu is de Olga Hoeve een aangenaam woonhuis met een bijzonder gedetailleerd en luxueus vakantieappartement op de eerste verdieping.

Zoals goed gebruik, negeren we de rouw-en-trouwdeur aan de voorzijde en kiezen we ook niet voor de officiële voordeur aan de darszijde van de stolp. We verschaffen ons toegang via een gietijzeren hekje en paadje met geeltjes om direct in de gezellige keuken binnen te stappen. Yvonne en Erik ontvangen ons aan de grote familietafel met lekkernijen en thee en beginnen enthousiast te vertellen.

Om de ingebouwde verdieping in Olga geschikter te maken voor bewoning was meer daglicht nodig. De ramen zijn echter zo geplaatst dat het dakvlak zo minimaal mogelijk verstoord is met vooral aan de achterzijde symmetrisch geplaatste daklichten. Hierdoor is er in de hele boerderij en vooral in het vakantieappartement aan de achterzijde van de stolp een fraaie lichtinval. Aan de voorzijde is het vierkant vrijgehouden. Er zou zelfs nog hooi via de deur in het voerend naar binnen gehesen kunnen worden. ▶

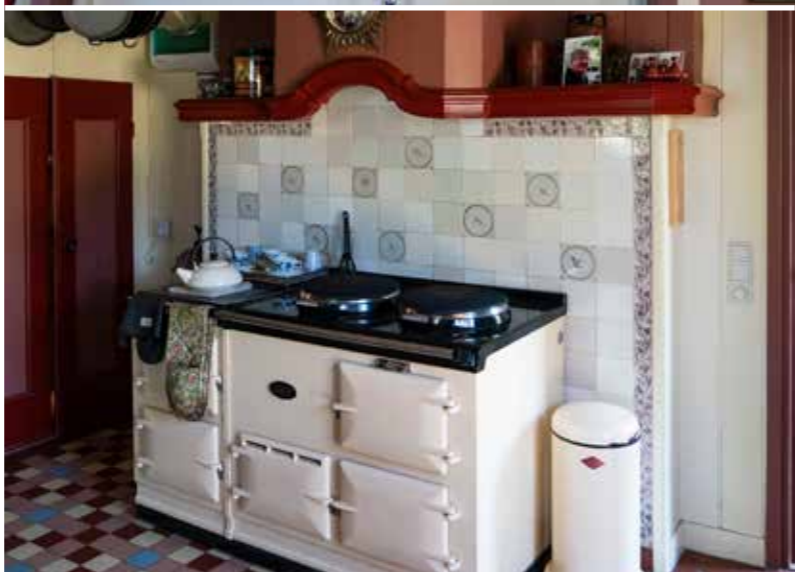

Het interieur van de stolpboerderij is een aaneenschakeling van tableaux die allemaal even fotogeniek zijn. In de woonkamer is de bedstee een sprookjesachtig geheel met wand-schilderingen en ook de deuren in de stolp zijn beschilderd met fabeldieren in fraaie kleuren. Yvonne vertelt dat kunstenaar Sterre ter Beek dit voorjaar een magistrale muurschildering heeft gemaakt in het vakantieappartement en dat ze artists-in-stolp zeker zal blijven verwelkomen.

Als stolpboerderijliefhebbers zijn we echter minstens zo gecharmeerd van de vierkantspalen. Alle staanders zijn zichtbaar, al staat er een in de bedstee en eentje in de voorraadkast in de keuken. De vloer van deze kast heeft bovendien een bijzondere ratatouille van vroeg 17e-eeuws tot midden 19e-eeuws Delfts en Fries aardewerk. Alles gevonden op eigen erf. De dars, volledig geoutilleerd als gereedschapsschuur, ademt nog de boerenbedrijvigheid. En staande op de eenvoudige klinkervloer, kijk je zo tegen de open nok aan met sparren en riet.

Het achtererf is een fraaie tuin met de voor Twisk zo kenmerkende doorkijkjes naar de open velden. Met de meidoorn bijna in bloei en de lammetjes op de schapenweide achter de stolp is de lente op haar mooist. Naast de stolp de waterput, leilinden langs het zadeldakschuurtje en overal comfortabele zitjes om te genieten. We willen eigenlijk niet meer weg maar gaan door de poort aan de achterzijde om zo via het smalle voorerf weer aan de keukenzijde te komen.

In de keuken nemen we nog eventjes plaats aan tafel naast het imposante AGA fornuis dat in de winter de keuken zeker even knus en behaaglijk zal houden als deze nu is en krijgen we nog een versnapering. Want we hebben nog een heel programma. We waren pas 22 minuten onderweg met de podcast 'Wonen in Iconen' toen we van de fiets stapten bij de Olga Hoeve en hebben nog een klein uurtje te genieten tijdens deze GPS-podcast. En we komen zeker weer terug want er zijn nog drie fietsroutes beschikbaar.

HSB SPUITISOLATIE

Spuitisolatie met damp- en vochtdichte PUR

Stolpboerderij laten isoleren? Kies voor vocht- en dampdicht spuiten. De voordelen op een rij:

- ✓ **Geen rotting** bij de isolatie
- ✓ Componenten zijn altijd goed
- ✓ Alle hoeken en naden tocht- en dampdicht
- ✓ **Minder kosten** in het proces
- ✓ Hoge isolatiewaarden met een dunne laag

Besparen op kosten, en zeker zijn van damp- en vochtdichte isolatie? Maak een afspraak via www.hsbspuitisolatie.nl.

Aandacht voor ambacht

PRONK BOUW
BOUWEN RESTAUREREN LEIDEKKEN

Machinestraat 2, 1749 DT Warmenhuizen
(0226) 391374 • info@pronkbouw.nl
in f @ www.pronkbouw.nl

sd — a
sander douma architecten

Noordervaart 73
1841 GB Stompeteren
072 - 503 98 47
post@sd-a.nl
www.sd-a.nl

BOEKBESPREKING

AMERIKAANSE BOERDERIJEN IN FRYSLÂN

In 1923, wanneer in Friesland de eerste Amerikaanse boerderij wordt gebouwd, is dat niet alleen een nieuw boerderijtype, er is ook sprake van een nieuwe stalinrichting. Lammert Simons Brouwers, een boerenzoon uit Minnertsqa, is in 1911 op zijn twintigste in zijn eentje naar Amerika overgestoken. Als hij in 1919 terugkeert naar Friesland heeft hij een catalogus van de Louden Machinery Company meegenomen.

In de catalogus staan uitgebreide beschrijvingen met grondige berekeningen, over het nut van een goed ventilatiesysteem en aandacht voor de bouw van het mansardedak, met een constructie voor schuifdeuren die langs een rail aan de bovenkant open en dicht kunnen schuiven. Een praktische vloerindeling, mechanische mestafvoer en hijsinstallaties voor hooi naar de hooizolder.

Lammert Brouwers begint een bedrijf en gaat materiaal van Louden importeren, zoals hooi-, graan-, hijs- en transportwerktuigen. Hij verkoopt zelfregelende staldrink-inrichtingen en Amerikaanse koebeugels. Al een jaar nadat hij zijn bedrijf is gestart is het suesvol. De invloed van Brouwers heeft grote gevolgen voor de boerderijbouw en de inrichting van stallen en schuren van na 1919. Al deze innovatieve vernieuwingen, waarbij het ging om verbetering van hygiëne, bestrijding van tbc, het welzijn van het vee, een goed stalklimaat, brandveiligheid en een efficiënte bedrijfsvoering, leidden in 1923 tot de bouw van de eerste Amerikaanse boerderij in Friesland op de Scharren bij Scharsterbrug. De introductie van het Ameri-

kaanse boerderijtype paste goed bij het vooruitstrevende karakter van boeren en landeigenaren die op zoek waren naar modernisering van hun agrarische bedrijven. In het boek 'Amerikaanse boerderijen in Fryslân' onderzoeken Hans de Haan en Jacob H.P. van der Vaart 22 boerderijen, die uitgebreid worden beschreven met interessante details over architectuur, omvang, stallen, schuren, hooizolders, hijsinstallaties en de woningen. De auteurs vragen zich af waarom er zo weinig zijn gebouwd en waarom vooral in Friesland. Er zijn twee boerderijen buiten Friesland beschreven. Eén in Haren (Gr.) en één in Apeldoorn op landgoed Het Loo, gebouwd in opdracht van koningin Wilhelmina. Die boerderij brandde in 1930 af.

De schrijvers zijn erin geslaagd een boeiend en interessant beeld te schetsen van deze opmerkelijke boerderijen. Het boek is voorzien van veel fraaie foto's en illustraties. Deze ontdekkingsreis door een deel van de Friese landbouwgeschiedenis is een aanrader.

Als wij ons niet vergissen zijn er geen Amerikaanse boerderijen in Noord-Holland gebouwd. De reden daarvoor is dat Nederland door toedoen van de Eerste Wereldoorlog en de watersnood van 1916 de eigen voedselproductie door landwinning wilde veiligstellen. Met de aanname van de Zuiderzeewet, de aanleg van de Afsluitdijk en drooglegging van polders, was er in Noord-Holland vooral oog voor het nieuwe land en daarvoor werd een eigen type boerderij ontworpen, dat wij vooral in de Wieringermeer aantreffen. De Amerikaanse boerderij werd voor toepassing in de nieuwe IJsselmeerpolders ongeschikt geacht.

Amerikaanse boerderijen in Fryslân
Hans de Haan en Jacob H.P. van der Vaart
Uitgeverij Noordboek, € 22,50

ZELDENRUST 150 JAAR FAMILIEBEZIT

Toen Pieter Kraakman op 4 oktober 1872 de hoeve Zeldenrust in de Egmondermeer kocht, kon hij niet bevroeden dat 150 jaar later de stolp nog steeds in familiehanden zou zijn. Toch is het dit jaar een feit.

In een oude 16e-eeuwse droogmakerij tussen de duinen en de strandwal van Heiloo en Alkmaar staat deze stolpboerderij aan de polderdijk langs de Hoevervaart met ruim uitzicht rondom. Jaap Kraakman en Margriet Hoek schakelden in 2019 definitief over van melkveehouderij naar een zorgboerderij. Een omschakeling die twaalf jaar in beslag nam. Spijt hebben ze er niet van, vertelden ze mij, toen ik kwam horen waarom ze dit familiejubileum met ons willen delen.

In de Meer op 't Moollant

Eropaf. Na de ringweg van Alkmaar rijd je onverhoeds de rust en ruimte in van de Egmondermeer (droog 1566). Alle haast

valt zo van een mens af. Een polder waaraan de verkavelwoede voorbijging en die op het vlak van boerendoelmatigheid zijn tijd kennelijk ver vooruit was. Authentiek landschap sindsdien en dat is te merken. Lichtgroene, pas gemaaide weilanden aan beide kanten van een smalle polderweg, een haakse bocht en verderop nog een. Een brede sloot links (de Grote Geestmolentocht) en overal vogels. Kieviten, een grutto, een troepje spreeuwen, een paartje kleine mantelmeeuwen en een nijlgans. Achter de polderdijk de Hoevervaart, tot circa 1930 de snelweg van water tussen Egmond aan den Hoef en Alkmaar. In de rietkraag een stelletje drukdoende rietzangers en in de vaart een paartje duikende futen. Dan ineens rechts het piramidale,

rietgedekte dak van hoeve Zeldenrust, thans in bedrijf als zorgboerderij Egmondermeer. Voor minder doen ze het hier niet. Eenmaal kennisgemaakt, komt er een stroom aan informatie los, waarbij Jaap en Margriet elkaar beurte- lings afwisselen. Jaap neemt me op een tour door de stolpboerderij. Het imposante vierkant met aan de voor- en de achterkant een over- stek is al bijna net zo boeiend als de geschiede- nis van deze plek. Gelukkig had broer Kees mij deze al bezorgd, maar er gaat niks boven het verhaal. Zo blijkt ook hoeve Zeldenrust een geschiedenisboek van hout en steen. Hoe Pieter aan deze stolpboerderij is gekomen, volgt later. Nu vertellen Jaap en Margriet hoe het boerenbedrijf overschakelde van 50 melk- koeien naar een zorgbestemming. Een over- gang die een flink aantal jaren in beslag nam, waarbij het aantal koeien steeds verminderde ten opzichte van een toenemende zorgvraag. Die overgang gaat hen beiden uitstekend af en de cliënten lijken hier als het ware thuis. Jaap wijst op de omgeving van de polder tussen strandwal en binnenduinrand. Toen het meer nog bestond, was dit stuk grond een eiland in dat meer: 't Moollant. Hier zou volgens zeggen wel eens de allereerste watermolen gestaan kunnen hebben. Moollant betekent in feite Molenland. Zeker is dat de aanwezigheid van de Hoevervaart een extra dimensie geeft aan deze stolp met voorhuis en houten, groenge- schilderde topgevel met een makelaar, het erf en de huidige activiteiten. Ze hebben namelijk twee schuiten voor de kant liggen, waarmee op deze vaart gevaren wordt. Zeldenrust is een buitengewoon uitzonderlijke plek.

Kraakmannenepos

Een deel van het Kraakmannenverhaal volgt in het aanstaande septemhernummer (110). Voor nu volstaan we met het noemen van de vier generaties Kraakman die hier boerden, te beginnen met de eerder genoemde Pieter Kraakman. Zijn weduwe Veronica Kraakman-Kaandorp zet het bedrijf na zijn overlijden (1885) voort tot zoon Cornelis Kraakman de boerderij rond 1910 kan overnemen. In 1957 wordt hij opgevolgd door de gebroeders Piet en Niek Kraakman. Piet blijft ongetrouwd en daarom wordt Nieks zoon Jaap de vierde Kraakman op hoeve Zeldenrust. 150 jaar Kraakman op een stolpboerderij komt niet dagelijks voor. Daarom gaat dit feit feestelijk gevierd worden op 1 oktober als een gastdag voor familie, vrienden, burens en kennissen. Het is echter ook de bedoeling dat de familie Kraakman lezers van dit blad, m.a.w. de Vrienden van de Stolp, de gelegenheid wil geven hoeve Zeldenrust te komen bezoeken op 4 oktober, de exacte datum van de oorspronke- lijke aankoop in 1872. Uiteraard na opgave vooraf. De richtlijnen voor een dergelijk bezoek leest u eveneens in het komende september- nummer. Mijn advies hoeft u niet per se op te volgen, maar ik zou het in ernstige overweging nemen. Het is namelijk een buitengewone bui- tenkans. Het adres is trouwens Egmondermeer 12, dan kunt u de locatie alvast googelen.

HET AGRARISCH VERLEDEN VAN DE STAD HOORN

Hoorn was van oudsher een handelsplaats met een haven aan de Zuiderzee. Veel inwoners waren betrokken bij de scheepvaart of werkzaam als ambachtslieden. De bloeiperiode van Hoorn ligt in de 17e eeuw en de prachtige gebouwen in de binnenstad herinneren daaraan. Maar er is meer, Hoorn heeft ook een agrarisch verleden. In de binnenstad van Hoorn hebben echter nooit stolpboerderijen gestaan, deze stonden buiten de stad langs de dorpslinten van Zwaag en Blokker en een paar langs de toegangswegen naar de stad.

Ontginning van het veen in de 11e en 12e eeuw

Vlak na het begin van onze jaartelling bestond West-Friesland uit een uitgestrekt moerasgebied, waar een dik veenpakket kon ontstaan met veenkussens die meters boven het huidige maaiveld uitstaken. In de 11e en 12e eeuw is de ontginning van

het veen grootschalig begonnen. Er werden afwateringsloten gegraven en dijkes aangelegd om het land geschikt te maken voor gebruik. Dit is in de structuur van de dorpslinten van nu nog duidelijk te herkennen. Het land werd in blokken ontgonnen. De grote ontginningsblokken werden rondom voorzien van een dijk. Blok komt van 'beloken' en dat is een oud woord voor omsloten, oftewel aan alle zijden voorzien van dijken of kades. De naam blok is terug te vinden in de naam van de dorpen Westerblokker en Oosterblokker. Binnen de blokken was de afwatering altijd één kant op, voor Zwaag en Blokker werd de afwatering richting het oosten gestuurd. De ontginners vestigden zich aan de bewoningsas die meestal in het midden van een ontginningsblok ligt, daardoor hadden zij toegang tot de landerijen aan beide zijden. Die bewoningsassen zijn de lange dorpslinten. De bebouwing verspreidde zich langs de as

Ossenhandel eind 16e eeuw

Eind jaren 1570 nam de handel in ossen weer toe. Er werden geen ossen meer geweid, maar de ossen werden doorgevoerd via Hoorn. In 1582 kreeg Hoorn het privilege om een ossenmarkt te houden. De reden hiervoor is niet geheel duidelijk, maar mogelijk liep de omvang van de al bestaande veemarkt uit de hand door de groeiende ossenhandel. Vlak voor de eeuwwisseling begon echter een omslag en binnen enkele jaren stortte de hele Hoornse ossenmarkt in. Dit heeft waarschijnlijk alles te maken met de Dertigjarige Oorlog. De routes over land werden beperkt door de oorlogsvoering, terwijl de ossen nog wel met schepen naar Enkhuizen gebracht konden worden. Hoorn verloor zijn ossenmarkt aan Enkhuizen en de Enkhuizer ossenmarkt werd uiteindelijk zelfs nog groter dan die van Hoorn.

Bloei in de 16e en 17e eeuw

De 16e en 17e eeuw waren voor Hoorn een tijd van grote bloei en ongekende welvaart. Honderden schepen voeren vanuit Hoorn over de wereldzeeën. Nieuwe handelsroutes werden ontdekt, er werden Kamers opgericht van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (1602-1798), van de West-Indische Compagnie (1621-1729) en van de Noordse Compagnie (1614-1642). De bouw, het onderhoud en de uitrusting van de schepen was

en men bouwde op kleine, losse terpen. De terp waarop gebouwd werd, had sloten rondom. Door de ontginning van het veen droogde de bovenlaag op en werd het geschikt voor akkerbouw en veeteelt. Het West-Friese landschap vormde in de vroege Middeleeuwen dan ook een uitermate geschikt landschap voor landbouw en veeteelt, met economische groei en de opkomst van steden tot gevolg.

Vetweiderij in de 14e en 15e eeuw

De ontwatering van het veen zorgde er niet alleen voor dat de bovenlaag opdroogde, maar veroorzaakte ook inklinking en oxidatie, waardoor de bodem sterk daalde en vernatte. Door de natte bodem werd akkerbouw bijna onmogelijk en men moest omschakelen naar overwegend veeteelt, omdat het grasland dan minder intensief ontwaterd hoefde te worden. Deze omslag lijkt in de omgeving van Hoorn al snel te hebben plaatsgevonden. De naam Zwaag is hier indirect een aanwijzing voor. Dit is een typisch Friese plaatsnaam en verwijst naar de omheining van een weide. Zwaag was dus al vanaf de vroegste periode een weidegebied. De omslag naar veeteelt blijkt ook uit de rol die Hoorn speelde in de handel in runderen die in de omgeving werden vetgeweid. Vooral Westerblokker was waarschijnlijk gericht op het vetweiden van runderen. De ossen werden meest over land vanuit het koninkrijk Denemarken en de hertogdommen Sleeswijk en Holstein naar Hoorn geleid om op de weilanden te worden vetgemest en daarna als slachtvee te worden verkocht. Het ossenweiden was een belangrijke inkomstenbron voor Hoorn in de 14e en 15e eeuw.

Melkveehouderij eind 15e en begin 16e eeuw en de opkomst van de stolpboerderij

De aanhoudende bevolkingsgroei aan het einde van de 15e eeuw en het begin van de 16e eeuw - tussen 1500 en 1560 is de bevolking in de regio West-Friesland verdubbeld - had niet alleen gevolgen voor de akkerbouw, maar zorgde tevens voor veranderingen binnen de veeteelt. Er vond een overgang plaats van vetweiderij naar melkveehouderij. Waar bij Hoorn eerst 900 à 1000 ossen werden geweid, waren dit er in 1494 nog maar 125. Zuivel en dan met name kaas werd het belangrijkste product in de regio. Deze ontwikkeling kan gekoppeld worden aan de opkomst van de stolpboerderij in de tweede helft van de 16e eeuw. Voor een goede kwaliteit kaas was bij de bereiding een grote hoeveelheid melk nodig en daarmee dus een grotere veestapel. De stolpboerderij kon daarvoor ruimte bieden.

1. Historische kaart van Hoorn en omgeving met daarop de linten Zwaag en Blokker. Jacob van Deventer, 1560. [Vereniging Oud Hoorn]
2. Kaasmarkt in Hoorn op de Roode Steen met rechts op de achtergrond de Waag, gedateerd na 1631. [Uit Lesger, C.M., Hoorn als stedelijk knooppunt, 1990, p. 37]
3. De Waag aan de Roode Steen in Hoorn, 1910. [Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort/22564]

BADKAMERS | KEUKENS | TEGELS | VERWARMING | TOILET | KRANEN | WELLNESS | ACCESSOIRES

Gespecialiseerd in landelijke en klassieke keukens

"Een keuken koop je misschien maar één of twee keer in je leven, dus dat verdient zorg en aandacht. Daarom nemen wij de tijd om je zo goed mogelijk te adviseren."

Versani is dealer van vtwonon tegels vtwonon tegels zijn uitermate geschikt om met elkaar te mixen & matchen.

Pettemerstraat 18 | 1823 CW Alkmaar | 072 528 08 92 | www.versani.nl | megastore 2500 M² | De meest gespecialiseerde showroom van Noord-Holland

Van een stolp in de Zuidermeer...

| schilderwerk
| spuitwerk
| decoratieve technieken
| aangrenzend werk

tot de muur achter de Nachtwacht

| Stijn van Kooten
| 06-46003480
| www.vkonderhoud.nl
| info@vkonderhoud.nl

een belangrijke pijler van de Hoornse economie, maar daarnaast vormde de handel in zuivel een belangrijke economische activiteit. Voor de steeds maar groeiende bevolking was de intensivering van de melkveehouderij broodnodig. Het kaasmaken werd een belangrijke inkomstenbron en de kooplieden uit Hoorn exporteerden de boter en kaas met hun schepen. De in het Hoornse achterland geproduceerde kaas werd niet alleen rechtstreeks naar het buitenland geëxporteerd, maar vond ook een afzet binnen de Republiek. Niet voor niets wordt de Roode Steen sinds 1609 gesierd door het prachtige Waaggebouw dat volledig in natuursteen is opgetrokken. Hier werd de handelswaar gewogen en is de West-Friese kaas eeuwenlang het belangrijkste product geweest dat hier op de weegschaal werd gelegd. In 1612 werd er ongeveer 3.600.000 pond kaas aangevoerd op de Hoornse markt.

Achteruitgang in de 18e eeuw

In de 18e eeuw ging de Hoornse economie achteruit. De haven verzandde en de handelsschepen voeren door naar Amsterdam en de Zaanstreek. Tijdens de 18e eeuw verloor Hoorn haar functie als internationale zeehaven en raakte in een diepe economische crisis. De aantrekkingskracht van Amsterdam was te groot geworden en de leegloop van de stad was het gevolg. Hoorn draaide zich om van de zee naar het omringende platteland. De koopmansstad werd de kaaskoopstad van West-Friesland. Een belangrijk gegeven in deze situatie was de prijs van de kaas, die zorgde voor een welvarende boerenstand, waardoor in Hoorn en omgeving economische ontwikkelingen konden plaatsvinden. De stad paste zich aan en de 17e-eeuwse pakhuizen werden verbouwd tot kaaspakhuizen.

Kaasmarkt en kaaspakhuizen in 19e eeuw en 20e eeuw

In de tweede helft van de 19e eeuw bloeide de stad weer op. Het agrarische achterland leverde steeds meer producten die in Hoorn verhandeld werden. De Hoornse kaasmarkt die zijn ontstaan had in de 17e eeuw werd in de 19e en 20e eeuw de grootste kaasmarkt van Noord-Holland. Karakteristiek voor de stad zijn de vele kaaspakhuizen die nog aan deze tijd herinneren, bijvoorbeeld kaaspakhuis De Zon aan de Bierkade in Hoorn. Het was in die tijd een drukte van belang aan de Bierkade met schepen die aanmeerden en mannen met wagens die de handelswaar verder de stad in brachten. De kazen werden verhandeld op de tweewekelijkse kaasmarkt op de Roode Steen en voordat ze op transport gingen, lagen ze in dit soort pakhuizen opgeslagen. Vanuit Hoorn werden de kazen over de hele wereld verhandeld. De kaashandel is inmiddels uit de binnenstad verdwenen, de traditionele kaasboeren zijn vervangen door kaasfabrieken, maar de kaaspakhuizen sieren nog steeds de straten van de binnenstad van Hoorn. Daarnaast herinneren de circa 70 stolpboerderijen langs de oude dorpslinten van Zwaag en Blokker ook aan dit rijke agrarische verleden van de stad Hoorn. De beroemdste stolp van

4. De stolpboerderijen in de omgeving van Hoorn. De stolpboerderijen markeren de dorpslinten Zwaag en Blokker. De kleuren geven de verschillende tijdsperiodes aan waarin de boerderijen zijn gebouwd. [Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpen, Provincie Noord-Holland]
5. Stolpboerderij De Barmhartige Samaritaan. [Foto: Renee Stroomer]

Hoorn is De Barmhartige Samaritaan uit 1659 aan de Westerblokker 39. Dit is een van de weinige stolpboerderijen in West-Friesland met een bakstenen voorgevel uit de 17e eeuw. De meeste stolpen waren in deze tijd volledig van hout gebouwd. In latere tijd, met name in de 19e eeuw en vroege 20e eeuw zijn in veel gevallen de houten gevels van deze oude boerderijen vervangen door bakstenen gevels.

RS

Bronnen

- Lesger, C.M., *Hoorn als stedelijk knooppunt*, 1990
- Roosebeek, M., *Op weg naar een visie op de linten*, 2017
- Schrickx, C., *Bethlehem in de Bangert*, 2015
- Schuijtemaker, L., *Koeien, kaas, kentering*, 2018
- Stichting Open Monumentendag, *Brochure Boeren, burgers en buitenlui*, 2017

Van links naar rechts: Irma Stroet, Luitzen Hitman, Leo Bos, Anneke Zandt, Gerrit Jan van de Lagemaat. Vooraan: Leoni Sipkes.

WISSELING VAN DE BESTUURSWACHT

Soms komt alles tegelijk. Dat was ook het geval bij de forse wisseling in het bestuur van de Boerderijstichting. Met pijn in het hart heeft Peter van Zutphen vanwege gezondheidsredenen moeten besluiten de voorzittershamer neer te leggen. Dit vertrek van een bevlogen bestuurder betekende een grote aderlating voor de stichting. En zijn vertrek kwam niet alleen.

Zo zat de bestuurstermijn van Angeli Poulssen erop. Velen van u kennen haar ongetwijfeld door haar betrokkenheid bij de community, het Waddenproject of uit haar tijd op het secretariaat. Gezien haar nieuwe, fulltime functie bij de gemeente

Haarlem, zag zij af van een volgende periode. Ook van Wilma Eelman liep de termijn af. Zij vertegenwoordigde het bestuur in de redactie en was samen met Henk de Visser jarenlang verantwoordelijk voor de advisering. Tegelijkertijd waren er

NIEUWE BEMENSING SECRETARIAAT

Loredana Cannas verzorgt per 1 april het secretariaat. Zij heeft een passie voor erfgoed. Haar missie is erfgoed levend houden door erover te vertellen. Met haar eigen bedrijf Cicerones organiseert zij stadswandelingen in verschillende steden. Loredana is op werkdagen bereikbaar per mail (info@boerderijstichting.nl) en op dinsdag van 09.00 tot 12.00 uur per telefoon (072 - 581 68 88).

voor ons bestuurslid Ed Pielkenrood, onze penningmeester Ralph van Etten en secretaris Jaap Jan Fit verschillende, persoonlijke redenen om hun bestuursfunctie te beëindigen. Gelukkig hebben ze aangegeven Vriend van de Stolp te blijven en zullen wij ze bij verschillende activiteiten ongetwijfeld weer tegenkomen.

Het vernieuwde bestuur

Het voormalige bestuur is in het eigen netwerk hard op zoek gegaan naar opvolging. Dit leidde ertoe dat al in de vergadering van maart jl. Leoni Sipkes tot voorzitter en Irma Stroet tot vicevoorzitter konden worden benoemd. Hun eerste taak was duidelijk: ga op zoek naar meer enthousiaste en deskundige bestuursleden. Hetgeen ze is gelukt, en hoe. Een oproep in zowel onze digitale nieuwsbrief als op de website leverde positieve en leuke reacties. Het resultaat tot nu toe ziet u op bijgaande foto. Deze is afgelopen 3 mei gemaakt in de zonnige tuin van de mooie Museumboerderij West-Frisia aan de Koningspade te Hoogwoud. Hier vergaderde het bestuur voor het eerst in de nieuwe samenstelling. Het eerste en belangrijkste agendapunt was uiteraard kennismaken met elkaar. Wie ben je en wat kun je voor de Boerderijstichting betekenen.

Irma Stroet is al langer bekend binnen de stichting. Zij is onder meer een van onze ambassadeurs en heeft een breed netwerk, zowel binnen als buiten stolpenland. *Luitzen Hitman* is ondernemer. Hij en zijn vrouw zijn een aantal jaren geleden in Westbeemster het avontuur van de verbouw en verduurzaming van een stolpboerderij aangegaan. Hij heeft daar veel kennis en ervaring opgedaan, die hij desgevraagd wil delen met andere stolpeigenaren.

Leo Bos heeft jarenlang bij de lokale overheid gewerkt. Hij zet zijn deskundigheid met name graag in op financieel gebied.

Anneke Zandt is een oudgediende en daarmee het collectieve geheugen binnen dit prille bestuur. Zij blijft als vanouds verantwoordelijk voor de excursies en de educatieve activiteiten.

Gerrit Jan van de Lagemaat verruilde drie jaar geleden de vliegtuigherrie van Schiphol voor de rust van West-Friesland. Nu de verbouwing van zijn stolpboerderij in Venhuizen zo goed als af is, heeft hij tijd over. Tijd die hij graag voor de stolpen in Noord-Holland wil inzetten. Hij is goed in organiseren en communiceren met verschillende belangenorganisaties.

Leoni Sipkes komt uit het openbaar bestuur en brengt brede, bestuurlijke ervaring in.

En hoe verder

Uiteraard bleek uit alle verhalen dat we allen één ding gemeen hebben, namelijk de liefde voor de stolp en de bereidheid ons voor het behoud ervan in te zetten.

Voor het nieuwe bestuur liggen er een aantal inhoudelijke vragen zoals: Wat vinden we van de zojuist gepresenteerde Waarderingskaart? Hoe zien we de samenwerking met de provincie Noord-Holland, MOOI Noord-Holland, de gemeenten en onze partnerorganisaties, zoals andere boerderijstichtingen en de stichting Agrarisch Erfgoed Nederland? Hoe kunnen we verder met het Waddenproject? En verder veel praktische vragen zoals: Waar lopen onze adviseurs tegenaan? Wat voor adviezen brengen ze uit? Hoe komt het redactieteam tot de keuze van artikelen? Welke invulling geven we dit najaar aan het Oogstfeest? Daarom is eind juni een bijeenkomst gepland om onder meer het beleid uit te stippelen. Hiervoor zijn de adviseurs en het redactieteam uitgenodigd. Wordt dus vervolgd.

Leoni Sipkes

Na het verschijnen van het vorige nummer gingen de reacties op kiek 59 'gewoon' door. Zo ontvingen wij de Krommenieër Kroniek nummer 34 van juni 2004 met daarin het zes bladzijden tellende relaas van de grote brand en het einde van de twee stolpen aan De Vlusch. In hetzelfde blad drie foto's waarop de oude situatie in zomer en winter en die met de destijds herbouwde woning annex kapberg. Dank daarvoor. Stolpenterriër Chris Schaatsbergen fotografeerde ter plaatse de toestand van dit moment: in een volgebouwde wijk Willis heeft de kapberg aan De Vlusch nu een sociale functie (dagopvang) voor de gemeente Zaanstad.

Dirk Reijne uit Barsingerhorn reageert per e-mail en uitgebreid per telefoon, want op de foto met de arrenslee houdt zijn grootvader Klaas Reijne (*1889) het paard vast en zitten in de arrenslee v.l.n.r. zijn tante Klazien (*1912), zijn vader Jaap (*1914) en zijn tante Trijn (*1916). Deze laatste trouwt met Jan Bakker en zij gaan boeren aan de Barsingerweg in de Wierin-

gerwaard. De familie van Dirk komt in 1928 van Krommenie naar Barsingerhorn en zij huren de Maartje Cornelishoeve in Barsingerhorn. In 1942 verhuist Dirk met zijn vrouw Ans één stolp naar het westen: naar Volhouden aan de andere kant van de Blauwe Brug. In 1956 worden stolp en land eigendom van Dirk en Ans, ze boeren er nog. De naam van het paard is Dirk vergeten, maar het dier werd alleen voor het luxewerk gebruikt, nooit voor werk op het land. 'Die vos kon namelijk verschrikkelijk (goed) lopen en grootvader ging elke week met dat paard en aangespannen wagen naar de veemarkt in Purmerend'. Een boeiende, aanvullende agrarische geschiedenis in een notendop.

KIEK 60

REACTIES

Daar waar de reacties voor Kiek 59 bleven binnenkomen, zo stil bleef het bij Kiek 60 in het maartnummer. Uiteindelijk ontvingen we twee meldingen die beide niet veel verder kwamen dan dat de kleine stolp ergens in West-Friesland zou moeten staan. Geen details of zelfs maar een aanwijzing. Kortom, te vaag en daarom opnieuw de vraag: wie meer weet te vertellen over de stolp op Kiek 60?

KIEK 61

De nieuwe kiek komt deze keer als een aquarel tot ons en dateert van 1969, zo blijkt uit de twee cijfers (69) naast de signatuur die ook uit twee letters bestaat, namelijk SK. Omdat met het aanleveren de mededeling kwam dat deze stolp hoogstwaarschijnlijk in de Schermer gezocht moet worden, vermoedt

de redactie dat de letters SK staan voor Simon Kok. Een destijds bekende Noord-Hollandse beeldend kunstenaar. Op de aquarel een stoere stolpboerderij in de bomen en met een puntdak vol grijze dakpannen. In het voorste dakvlak schemert door het bladerdak niettemin overduidelijk een ronde schoorsteen. Eronder een kleine topgevel met eenvoudig zadeldak en lofwerk en een witgeschilderd kozijn met drie ramen. Onder de kroonlijst een gemetselde muur van rode baksteen, waarin drie keer twee is zes identieke T-ramen. Alle zes met links en rechts een bloezende en eveneens witte vitrage aan de binnenkant. Aan de linkerkant in deze voormuur een witgeschilderde deur met bovenlicht en twee glazen panelen boven één van hout (het onderste). Ook hier een (naar een kant) bloezende vitrage, uiteraard van groter formaat dan die achter de genoemde ramen. Helemaal rechts een klein kozijn direct boven het maaiveld dat hier op de aanwezigheid van een kelder kan duiden.

In de zichtbare zijmuur (die ook is opgetrokken uit rode baksteen) twee grote raamkozijnen. Een bouwkundige toepassing die je zeker in 1969 niet onmiddellijk zou verwachten in een

stolpboerderij. Verder is er weinig aan details (geen hek, geen bijgebouw) te ontdekken op deze met verve uitgewerkte aquarel. De kleur van de kroonlijst en de dakgoot is voornamelijk wit, terwijl er aan de kroonlijst een zweem van groen hangt. We dienen wel te bedenken dat deze kiek het resultaat is van een kunstenaarshand en dus met enige interpretatie bekeken dient te worden. Let daarbij vooral op de bomen, hun bladerdak en het minimaal uitgewerkte erf. Dit geeft over de volle breedte immers de indruk te bestaan uit louter gras en zou daarmee dus een typisch boerenerf kunnen zijn. Niettemin stellen we de vraag die bij een kiek gesteld moet worden en die zeker niet zonder hoop is, omdat de locatie (mogelijk) beperkt zou kunnen zijn tot de Schermer. Althans volgens mededeling van de inzender.

Dus: Wie weet waar deze stolpboerderij stond of liever nog staat en weet er meer over te vertellen. Reacties naar het secretariaat (met onze nieuwe medewerker) op het aloude adres. Zie colofon.

WM

MARCUS VAN HOORN

De stolpboerderij is al eeuwenlang een terugkerend onderwerp voor beeldend kunstenaars. Niet verwonderlijk, want de polderpiramide is karakteristiek in elk landschap, in veel dorpen en zelfs in menige stad. De Noord-Hollandse stolp valt op en wordt niet voor niets door kunstenaars verbeeld, door alle tijden en in uiteenlopende stijlen.

Een heerlijk zomerse prent in opnieuw het platte vlak, maar in een volstrekt andere techniek dan de aquarel van Henriëtte Westrik-Vingerhoed in het vorige nummer. Zij wees mij er overigens op dat niet haar ouders, maar haar grootouders de kleermakers in de familie waren. Deze omissie is bij deze rechtgezet en dan schakelen we nu opnieuw en definitief over naar deze heerlijk zomerse prent. Het is een zeefdruk van de Bergense beeldend kunstenaar Marcus van Hoorn die hij in 2003 heeft gemaakt (weet u nog, het nationale jaar van de boerderij). Wellicht inspireerde deze gebeurtenis hem tot het maken van juist deze prent in hoofdzakelijk blauwe en groene kleuren. Hoewel van Van Hoorn ook andere zeefdrukken bekend zijn met daarop bijvoorbeeld prominent het steenrode puntdak van een stolpboerderij achter een sloot, is deze prent toch mijn favoriet. Vanwege het passende seizoen, natuurlijk, maar vooral vanwege de excellente weergave van het vlakke polderland van in dit specifieke geval de Beemster. De bijna met de strijkbout platgestreken landerijen lopen ogenschijnlijk ongemerkt naar de kaarsrechte horizon die nauwelijks waarneembaar opgaat in de halfbewolkte hemel. Alsof het groene polderland gespiegeld terugkeert in de ijle, blauwe lucht. Zo gaat dat dus in Noord-Holland. Genuanceerd plat en daarom nooit saai. Nooit. Daarvan is deze zeefdruk het veelkleurige bewijs.

Grazig en jong

Kijk maar eens goed hoe de beide sloten onder een perfecte hoek naar de kim wijzen, hoe de voren in de achterliggende akker als radialen weglopen naar diezelfde einder. Hoe exact haaks de beschouwer zich bevindt ten opzichte van de linker bomenrij. Alsof er maar één boom staat. Hetgeen niet zo is. Beslist niet. De bomen langs de polderweg staan bijna achtereenvolgens in de achtergrond, terwijl de bomenrijen op het erf de stolpboerderij als groene wachters omringen. De stolp is het gedetailleerde middelpunt, waarvoor de houten weeg als voorbeeld mag dienen, net als de makelaar op de bakstenen topgevel. Links en rechts wat vee. Een grazend paard, een pony, een boerenzwaluw en een kleine kudde koebeesten. Een grazend jong schaap vooraan is het ankerpunt voor alles wat er op deze prent is te zien. Het andere lam dat zijn kop nieuwsgierig uitsteekt boven de kruin van de Beemsterringdijk vraagt ons deze prachtprent van Marcus van Hoorn nogmaals te bekijken, want er is veel op te ontdekken. Ziet u bijvoorbeeld de gehoornde koeienkop in de boomtoppen? De wolkenformatie die als een enorme vogel voorbijlijdt? Bovendien is er aan deze zeefdruk een aardigheidje verbonden, want iedereen die zich als nieuwe Vriend(in) van de Stolp opgeeft, krijgt een zeefdruk van deze 'Hollandse pyramide' cadeau. Zo lang de voorraad strekt. Zie kadertekst.

ZOMERACTIE : ZEEFDRIUK VOOR NIEUWE VRIEND

Marcus van Hoorn stelde de Boerderijstichting in de gelegenheid een aantal zeefdrukken af te nemen als attentie bij een vriendenwervingsactie in de zomer van 2022. Kent u iemand die nog twijfelt Vriend of Vriendin van de Stolp te worden, of iemand

die het volgens u beslist moet worden, maak hem of haar dan attent op deze aantrekkelijke zomeractie. Opgaven aan het secretariaat (met nieuwe bemsing). Zie het colofon. De zeefdruk wordt aansluitend toegestuurd.

STOLPEN IN HET NIEUWS

UIT HET NOORDHOLLANDS DAGBLAD, VERZAMELD DOOR ED DEKKER, JOURNALIST.

Carpe Diem in **Monnickendam** verdwijnt. De al jaren leegstaande stolp wordt gesloopt om plaats te maken voor woningbouw. Heel lang zat boer Poel hier. De nieuwbouw rondt de Poelwijk af en bestaat uit negen sociale huurappartementen en vijftien koophuizen (eengezinswoningen).

Met een jaar vertraging is de bouw van Het Grosthuis gestart. Een vervallen stolp uit 1871 in **Grosthuisen** wordt omgetoverd voor de derde vestiging van Stichting Warm Thuis voor 35 bewoners met dementie. Het complex wordt in oude luister hersteld. Warm Thuis zit ook in Zuidermeer en Oterleek, in eveneens fraai opgeknapt stolpen.

Van koekenbreker tot kandijpan tot kolenkit. Het aanbod op een 'darsverkoop' in de boerderij Welgelegen in **Wognum** was zeer divers. De overleden bewoner Henk Sloëtjes was geen verzamelaar, maar hij kon niks weggooien. Historische stichting De Cromme Leek erfde de monumentale stolp. Veel van de inventaris wil zij behouden, maar niet alles.

Feest bij de PPRC, de Purmerendse Postzegel Ruilclub. De tweehonderd leden vierden het 80-jarig bestaan met een jubileumboek. De uitgave biedt een wandeling door de tijd aan de hand van postzegels. Aandacht voor de stolp ontbreekt natuurlijk niet. De serie 'Typisch Nederland' toont een zegel van een boerderij in de **Beemster**.

Met elke storm krijgt de 'ruïne van **Dirkshorn**' een steeds armoediger aanblik. Al zes jaar geleden was sprake van nieuwbouw op deze noordelijke entree van het dorp. De eigenaar wil er enkele woningen bouwen en zegt nog steeds in overleg met de gemeente te zijn. Strengere eisen en gestegen prijzen zouden hem parten spelen.

Brand maakt een einde aan een stolp uit 1836 in **Koedijk**. De woonboerderij stond te koop. Noodgedwongen verhuizen de gedupeerde bewoners nu eerder. Zeven jaar geleden kwamen zij op deze plek, na een jaar van verbouwen en renoveren. Het vuur is aan de buitenzijde van het dak ontstaan. Een brandende sigaret als oorzaak noemt de eigenaar 'niet onmogelijk'. 'Een vogel kan een brandende peuk hebben opgepikt en boven ons huis hebben laten vallen.'

Een kampeerboerderij met vijf safaritenten. Het college van Purmerend wil meewerken aan dit plan in **Noordbeemster**. Oude schuren achter een stolpboerderij - een rijksmonument - zullen worden gesloopt. In de raad leven twijfels over het project. 'Als we dit toestaan, mogen dan overal op erven in de Beemster tenten komen?'

LandGoed Schagerwaard is de naam van een nieuwe zorgboerderij in **Dirkshorn**. Achter een stolpboerderij verrees een groot complex met paardenboxen, een grote binnenbak, een gemeenschappelijke ruimte, vergaderzalen en een winkeltje. Hier wordt dagbesteding aangeboden. Mens en dier staan centraal op LandGoed Schagerwaard.

Een quizvraag. Waar staat de stolp met in de schoorsteen een gemeentewapen? Het antwoord is **Venhuizen**. Deze gemeente is opgeheven, de boerderij als voormalig gemeentehuis kwam te koop. De nieuwe eigenaren zijn een verzekeringskantoor en een tandartsenpraktijk. Zij verbouwden en knapten op, maar lieten de schoorsteen in ere.

COLOFON

Magazine nr. 109 van de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', juni 2022

Secretariaat: Noordervaart 73
1841 GB Stompvoren
info@boerderijenstichting.nl
Dinsdag van 9 tot 12 uur is Loredana Cannas telefonisch bereikbaar via 072 581 68 88
beeldbank@boerderijenstichting.nl
www.boerderijenstichting.nl
IBAN: NL69 INGB 0000 3381 81 t.n.v.
Boerderijenstichting Noord-Holland, Bergen

Community vierkantdelers:
www.stolpencommunity.nl

Redactieteam:
Dieuwertje Duijn
Wilma Eelman
Willem Messchaert
Jan Schoen
Renee Stroomer
Nico van der Wel
Ad Kikkert (tekstcorrectie)

Grafische verzorging en advertenties:
Carla Buijsman, le bureau, Hoorn (0299 317 027)
Druk: Koopmans' Drukkerij, Zwaag
Oplage: 2.000 exemplaren

Bestuur:
Leoni Sipkes (voorzitter), Ursem
Irma Stroet (vicevoorzitter), Hoogwoud
Leo Bos (penningmeester), Sint Pancras
Luitzen Hitman, Westbeemster
Gerrit Jan van de Lagemaat, Venhuizen
Anneke Zandt, Twisk

Karakteristieke boerderijen in het waddengebied
Vacature

Advisering
De Boerderijenstichting biedt begunstigers de mogelijkheid om (in omvang en diepte) beperkte bouwkundige en esthetische adviezen in te winnen. Voor deze adviezen wordt een bijdrage in de kosten in rekening gebracht. Voor informatie kunt u contact opnemen met het secretariaat.

Het magazine verschijnt in maart, juni, september en december. ISSN 1566-8843

ANBI
De Boerderijenstichting Noord-Holland is aangemerkt als culturele ANBI.

Onze penningmeester Leo Bos kan u alles vertellen over schenkingen aan de Boerderijenstichting en de fiscale voordelen daarvan.
Zijn e-mailadres is:
penningmeester@boerderijenstichting.nl

Uw donateursbijdrage bedraagt € 22,50 per jaar, meer mag natuurlijk!
Voor bedrijven is dat minimaal € 50,- per jaar en ook daarbij geldt: een hoger bedrag is welkom.

Magazine niet ontvangen?
Neem dan contact op met het secretariaat.

Aannemersbedrijf M. Duinmaijer B.V.

Nieuwbouw
Utiliteitsbouw
Verbouw
Onderhoud
Restauratie
Kozijnen en lijstwerk

M.C. van Voordenstraat 2
1483 GB De Rijp
tel.: 0299 673487
duinmaijer@duinmaijer.nl
www.duinmaijer.nl

BOUW GARANT

Hout 100% duurzaam

Bomen zuiveren de lucht en produceren zuurstof (O₂). Daarnaast nemen groeiende bomen CO₂ op. Dat betekent dat bossen het broeikaseffect verminderen en daarmee klimaatverandering tegengaan.

Tot in detail verantwoord maatwerk

Visser Hraam Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
075-6177984 | www.timmerfabriekvisser.nl

KWANTES makelaardij

de sleutel tot bezit

Schakel de specialisten in!

Uw stolp verkopen verdient expertise en goede begeleiding

Kwantes Makelaardij, Middenweg 9 te 1619 BL Andijk
www.kwantesmakelaardij.nl | 0228-59 22 44

SIJM

RIETDEKKERS BV

Zwaagdijk-Oost 286, t. 0229 262140, m. 06 20548854
info@rietdekkersbedrijfsijm.nl, www.rietdekkersbedrijfsijm.nl

hkarchitectuur.nl

VAN DEN BERG

Aannemings & Heibedrijf

www.aannemingsbedrijfvandenbergnl 075-621 71 01 Zaanstad

Stalen damwanden - Betonfundatie
Betonpalen - Buispalen - Houtenpalen - Waterwerken
Geheid goed als van den Berg het doet!!

Voor alle rieten daken

www.kooijmanrietdekkers.nl

Kooijman Rietdekkers

Rietdekbedrijf J.P. Kooijman B.V.
Ruiweg 119A, Schagerbrug
T 0224 57 13 28 of 06 53 89 18 49

- dakvernieuwing
- renovatie dakconstructies
- aanbrengen isolatie/-platen
- reparatie en onderhoud
- dakramen en dakkapellen
- ontmossen

*Echt passend voor
Dorreegeest tot een kranig
landelijk ontwerp, alsof
het er al 200 jaar staat.*

ONTWERPEN & CREËREN
DAAR ZIJN WIJ GOED IN

DE GOORN

0229 540 996

INFO@MAARTEN-KONING.NL

MAARTEN-KONING.NL

KLAVER
MAKELAARDIJ

**SPECIALIST IN AAN- EN VERKOOP
VAN STOLPBOERDERIJEN**

☎ 0226 - 555 777

🌐 WWW.KLAVERMAKELAARDIJ.NL

✉ INFO@KLAVERMAKELAARDIJ.NL